

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

D[omi]nica s[e]c[un]da post octauas pasche.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

Dñica sc̄da post octauas pasche.

quia aut persecutio est persona
lis aut comunis. Si personalis
ita q̄ est cōtra pastorem tm̄ et nō
contra gregē sibi cōmissum. tūc
est conclusio. q̄ quādo subditoꝝ
saluti in absentia pastoris per
alium prouideri posset q̄ licitū
est pastori. vel p̄pter aliq̄d eccle
sie cōmodū. vel propter persone
periculū. corporaliter gregē de
serere. Que conclusio p̄bat sic au
ctozitate beati augustini in epi
stola ad honoratū. Fugiāt de ci
uitate in ciuitatē serui xp̄i. quā
do eorū quisq̄ specialiter a per
secutoribus querit̄ vt ab alijs q̄
nō ita querunt̄ nō deserat eccle
sia. hec augusti. Nec in isto casu
p̄prie est dicēdus dimittere gre
gem in persecutione. q̄ persecu
tio nō est contra gregē vt dictū
est. Et hoc modo paul⁹ fugit de
damasco. vt habetur Act. ix. Et
aliqui alij sancti etiam legūtur
fugisse vt thomas cantuariens̄.
fugit de anglia. Si cōtra gregē
et contra pastorem. adhuc distin
guendū est. q̄ aut est vnus solus
pastor aut multi. Si est vnus tm̄
tunc est alia conclusio. Non est
licitum tunc fugere et gregē di
mittere. q̄ sic esset mercēnari⁹
et non pastor. s̄m q̄ dicit salua
tor. Si enim p̄nitiosum est nau
tam in trāquillitate nauem de
serere. q̄tomagis in fluctibus.
vt dicit nicolaus papa. et habet
vi. q. ij. Si autem sunt multi pa
stozes quibus ecclesia alibi in
digeat. tunc est alia cōclusio. q̄

aliqui possunt fugere et aliq̄ de
bent remanere. vt sic grex rema
nens in illa ecclesia. sufficiēt
custodiat et vtiliter prouideat.
et si nō possit determinari de cō
p̄cordia vel alia cōueniēti via
remaneant et qui fugiāt possunt
sup hoc inuocata sp̄ssancti gra
fortes mitti. s̄m q̄ dicit augustin⁹
epistola ad honoratū. Ad rati
ones in oppositū. Ad p̄nā re
spōdetur negādo p̄nā. et ratio
est. q̄ ille tanq̄ mercēnari⁹
git qui cōmodū tēporale vel lu
lutē corporalē sp̄ali saluti p̄
rimoz p̄ponit. ille autē q̄ ad cau
tandū periculū recedit ab op̄e
trimēto gregis. nō mercēnari⁹
fuit et ita in casib⁹ licitis licitū
est pastozib⁹ corporaliter derelin
quere gregē. Ad sc̄das et rati
per idem. q̄ talis q̄ fugit in ca
bus nō licitis. nō est dign⁹
pastozis. Ad tertiā r̄ndet̄ re
gando p̄nā. Et ratio est. q̄
qui spōdet p̄ aliquo si per se
plere nō posset. sufficit q̄ ipse
per alius. vnde p̄latus si habet
impedimētū p̄pter qd̄ nō pot
personaliter cure subditoꝝ
tendere sue sponcioni satisfaci
si per alium prouideat.

¶ In domi
ca secūda
euangelium.
In illo tēp
re dixit ihs
discipul⁹ suis
Modicū cū

Job. xvj. Circa quod possunt di-
sputari sequentes questiones.

¶ Prima. vtrū apostoli de mor-
te xpi debuerūt dolere et trīstari.

¶ Scda. vtrum gaudiū de visio-
ne xpi in eterna beatitudine sit
auferebile ab apostolis.

¶ Prima
questionē sic
pceditur. Et
videt qd apli
nō debuerūt
de morte xpi
dolere et trī-

stari. ¶ Primo sic. dicit Zach.
ix. Exulta satis filia syon. ecce
rex tuus venit tibi ergo tota ec-
clesia debuit letari et non trīsta-
ri de aduentu christi ad mortem
subeundā pro humano genere.
¶ Scdo sic. dicit augustinus in
lib. de civitate dei. Trīsticia est
de his que nobis nolentibus ac-
ciderunt. sed si apostoli fuerunt
trīstes et dolentes de morte xpi.
sequitur qd volebant xpm. pati.
deus autem hoc volebat. sed to-
ta rectitudo humane volunta-
tis est conformare se diuine vo-
luntati. vt dicit glosa super psal.
Rectos decet collaudatio. ergo
apostoli trīstes et dolentes in
morte christi peccabant volun-
tati diuine se non conformātes.
¶ Tertio sic. mors christi fuit
salutifera toti humano generi.
vt pote. per quam redemptū est
de captiuitate diaboli. et deo pa-
tri reconciliatū. sed de bono tam

vtili non est trīstandū sed sum-
me gaudendū ergo apostoli in-
conueniēter trīstati sunt in mor-
te xpi. ¶ In oppositū est euange-
lium p̄sens. et illud. Trīstes erāt
apostoli de nece sui dñi. quē pe-
na mortis crudeli serui dānarūt
impj. ¶ Rñdeo ducedū qd passio
xpi dupliciter considerari potes-
rit. Vno modo per se scz inq̄tū
erat quedā afflictio mortis.
Alio modo fm ordinem ad fru-
ctum ad quem eum dominus ordi-
nabat. et sic erat a deo volita. nō
aut primo modo. Apostoli autē
dissentiebant a passione christi
et trīstabātur de ea in se conside-
rata scilicet prout erat afflictio
agni innocētissimi domini et ma-
gistri eorum. volebant tamē fru-
ctus salutis qui ex passione xpi
sequebatur. et ita diuine volun-
tati q̄tum ad hoc qd volebat cō-
formabant. Et hoc idem est qd
alijs verbis dicimus qd beata
virgo et quilibet sanctus volun-
tate ratiois deliberata volebat
passionem christi. licet volūtas
eoz naturalis dissentiret. ¶ Ad
rationes in oppositum. Ad pri-
mam responderetur qd propheta
exultandum esse dicebat de ad-
uentu saluatoris. inq̄tum ordi-
nabatur ad redemptionem ge-
neris humani. ¶ Ad secundam
patet responsio qd conformaban-
tur voluntati diuine q̄tum ad
hoc qd passio christi a deo erat
volita. ¶ Ad tertiam responde-
tur vt patet ex dictis.

Dñica secunda post octavas pasche.

D secunda questione. sic procedit. Et videtur quod gaudium de visione christi in eterna beatitudine sit auferibile ab apostolis et alijs beatis. **P**rimo sic. beatitudo est perfectio quedam. scilicet omnis perfectio inest perfectibili secundum modum ipsius. sed omnis homo per suam naturam est mortalis. ergo tunc beatitudo ipsa quod gaudium de ea est auferibile ab eo. **S**ecundo sic. Beatitudo consistit in actione intellectus qui subiacet voluntati. sed voluntas se habet ad opposita. ergo videtur quod posset desistere ab operatione qua homo beatificatur et repletur gaudio. et ita desinet esse beatus. et desinet per consequens gaudium eius quod ex visione beata procedit. **T**ertio sic. Principio respondet finis scilicet gaudium illud apostolorum siue aliorum sanctorum habuit principium. quia non semper fuerunt beati. ergo videtur quod de beato habere finem. **I**n oppositum est euangelium presens. Item illud ysa. xxxv. Leticia sempiterna super capita eorum. **R**espondeo dicendum sub duabus conclusionibus. Prima quod gaudium quod habuerunt apostoli in resurrectione viso domino non est auferibile ab eis. **P**roclusio. quia vita christi que fuit materia huius gaudij immortalis effecta erat non am-

plius auferenda per mortem. quod christus resurgens a mortuis iam non moritur. et mors illi ultra non dominabitur. ergo conclusio vera. **S**ecunda conclusio. gaudium quod habituri erant apostoli de visione diuinitatis christi in celesti gloria nunquam etiam erat auferibile ab eis. nec ab aliquibus beatis perfecta beatitudine patrie de qua dicitur in psalmo. Replebis me leticia cum vultu tuo. delectationes in dextera tua usque in fines. Circa quam conclusionem notandum. Cuiusdam sancti thome. secundum. q. v. art. iiii. circa medium quod origenes. quorumdam platonicoz errores sequens posuit quod post ultimam beatitudinem homo et etiam angelus potest fieri miser. Sed hoc manifeste falsum est et error. quod ostenditur et veritas conclusionis roboratur. Primo sic ex ipsa ratione beatitudinis. Cum enim beatitudo sit perfectum bonum et sufficienti oportet quod desiderium hominis quietetur et omne malum excludat. naturaliter autem homo considerat retinere bonum post beatitudinem alioquin necesse est quod timore amittendi vel dolore de beatitudine amissionis affligatur. **I**tem inquitur ergo quod ad veram beatitudinem pertinet quod homo certam opinionem habeat quod bonum quod habet nunquam sit amissurus. Que quidem opinio si vera sit. nequaquam est quod beatitudinem nunquam amittat si aut falsa sit hoc ipsum est quod

malū falsam opinionēz habere. nam falsum est malū intellectū. sicut verū est bonū ipsū. vt dicitur. v. Et b. Non igit iam erit beatū. si aliqđ malū ei inest. Scđo idem apparet si p̄sideret ratio beatitudinis in speciali. perfecta autē beatitudo hoīs p̄sistit in visione diuine essentie. Est autē impossibile qđ vidēs diuinā essentiā vel let eā nō videre. qz omne bonū habitū. quo qđ carere vult. aut est insufficiens et querit aliud sufficientius loco ei. aut habet aliqđ incōmodū annexū p̄t qđ in fastidiū venit. visio autē diuine essentie replet animam oibus bonis. cū p̄iungat fonti toti bonitatē. Vñ dicit i ps. Satiabor cū apparuerit glia tua. Et sap. viij. dicit. Venerunt mihi aut oia bona parit cū illa. s. cū p̄tēplatione sapiētie. Sicut etiam nō habet aliqđ incōmodū annexū. qz de ipsa p̄tēplatione sapiētie dicitur Sap. viij. Nō habet amaritudinem p̄uersatio eius. nec tediū quicquid illi. Sic ergo p̄t qđ p̄pria volūtate beatū nō pōt beatitudinē deserere. sicut etiā nō pōt eā p̄dere deo subtrahente. qz cū subtractio beatitudinis sit quedā pena. nō pōt talis subtractio a deo iusto iudice puenire nisi p̄ aliqua culpa. in quā cadere nō pōt qđ dei essentiā videt. cū ad hāc visionē de necessitate sequat̄ rectitudo volūtas. Etia nec aliqđ aliud agens pōt eam subtrahere. qz mēs deo p̄incta sup oia alia eleuat et sic

ab h̄mōi p̄iunctione nullū aliud agens potest ipsam excludere ergo gaudiū qđ ex visione diuine essentie surgit. nō est auferibile a beatis. ¶ Ad rōnes in oppositū. Ad primā rōndet negādo p̄siam. Et ratio est. qz beatitudo est p̄fectio p̄summata que oēm defectū excludit a beato. et ideo absqz mutabilitate aduenit habenti. faciente hoc virtute diuina que homines subleuat in participationē eternitatis trāscendentis omnē mutationē. ¶ Ad scđam rōndetur negādo p̄siam. Et ratio est. qz volūtas ad opposita se hebet in his que ad fines ordinātur. sed ad vltimū finem naturali necessitate ordinat. qđ p̄t ex hoc qđ homo nō potest nō velle esse beatus. ¶ Ad tertiam rōndet negādo p̄siam. et ratio est. qz qđ beatitudo habeat p̄ncipiū ex p̄ditione participatis est. sed qđ caret fine est p̄pter p̄ditionez boni. cuius participatio facit beatum. vnde ab alio. initiū beatitudinis et ab alio est qđ careat fine.

¶ In domi-
nica tertia est euāgelium. In illo tēpore. dixit Jesus discipulis suis. Vado ad euz etc. Job. xvj. Circa qđ possum sunt hec disputari. ¶ P̄tia. vtrū expediebat discipulis vt christus